

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МІСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до практичних занять

з дисципліни

«УКРАЇНСЬКА МОВА ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ»

*(для студентів 1-2 курсів денної та заочної форм
навчання усіх спеціальностей)*

Харків
ХНУМГ ім. О. М. Бекетова
2018

Методичні рекомендації до практичних занять з дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» (для студентів 1–2 курсів денної та заочної форм навчання усіх спеціальностей) / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; уклад. : О. В. Кір'янова, О. Ю. Малюкова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. – 44 с.

Укладачі: ст. викл. О. В. Кір'янова, викл. О. Ю. Малюкова

Рецензент

О. О. Жигло, кандидат педагогічних наук, доцент Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова

*Рекомендовано кафедрою мовної підготовки, педагогіки та психології,
протокол № 9 від 21.04.2017.*

ПЕРЕДМОВА

Ці методичні рекомендації призначені для студентів денної та заочної форм навчання усіх спеціальностей, які вивчають курс «Українська мова за професійним спрямуванням». Їхня мета – допомогти студентам здобути навички практичного застосування теоретичних знань, отриманих під час лекційних занять.

Методичні рекомендації складаються з 9 занять, що відповідають змісту програм дисципліни, і містять навчальні матеріали щодо лексичних, орфографічних, морфологічних, синтаксичних і стилістичних норм сучасної української літературної мови, а також вправи на вживання термінів, професіоналізмів і фразеологізмів у професійному спілкуванні. Методичні рекомендації також включають завдання на редагування професійних документів і вироблення навичок грамотного писемного ділового мовлення.

Виконання поданих завдань допоможе студентам поглибити знання з української мови професійного спілкування та сприятиме формуванню їхньої мовленнєвої культури.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1 (2 год)

ТЕМА: ОСНОВИ КУЛЬТУРИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Вправа 1. Напишіть, наскільки важливими, цінними для вас є наведені нижче висловлювання про мову, її роль у подальшій професійній діяльності.

А. Чудова думка втрачає всю свою цінність, коли вона погано висловлена. (Вольтер)

Б. Учатися гарній, спокійній, інтелігентній мові треба довго й уважно, прислуховуючись, помічаючи, читаючи, вивчаючи. (Д. Лихачов)

Вправа 2. Зробіть усний переказ поданого нижче тексту українською мовою. Яка порада Д. Карнегі, на вашу думку, є найбільш слушною?

Способность избавиться от волнения, научиться думать, стоя перед публикой, и говорить уверенно и непринужденно перед аудиторией любого масштаба нетрудно приобрести. Это вовсе не талант, дарованный провидением лишь отдельным выдающимся личностям. Любой человек может раскрыть свои скрытые способности, если у него будет достаточно сильное желание.

Многие опытные ораторы лучше думают и лучше говорят перед аудиторией, чем в беседе с отдельным человеком. Присутствие большого числа слушателей оказывается для них стимулом, порождает вдохновение.

Не думайте, що ваш випадок – винятковий. Багато людей, внаслідок ставших знаменитими ораторами, в початку своєї діяльності страждали застенчивістю і були тільки не паралізовані страхом перед аудиторією.

Незалежно від того, як часто ви виступаєте, ви можете завжди испытывать цю тривогу перед самим початком мови, але через кілька секунд після того, як ви почнете говорити, вона повністю зникне.

Починайте мову з упорним прагненням досягти цілі. Пам'ятайте про всіх вигодах, які принесуть вам зусилля, прикладені для навчання. Створіть в собі підйом. Подумайте про те, що це може дати вам в фінансовому і соціальному відношенні і в сенсі зростання вашого впливу, зайняття керівних посад. Пам'ятайте, що від сили вашого прагнення до цілі буде залежати швидкість досягнення ваших успіхів.

Готуйтеся до виступу. Ви будете почувати себе невпевнено, якщо не будете добре знати те, про що ви збираєтесь говорити.

Проявляйте впевненість. «Щоб почувати себе сміливим, – рекомендує професор Уільям Джеймс, – дійте так, ніби ви дійсно сміливі, напружте для цієї цілі всю свою волю, і приступіть до страху, з великою ймовірністю, зміниться приплив мужності».

Практикуйтесь. Це найважливіше для досягнення цілі. Страх є наслідком невпевненості, невпевненість викликана незнанням того, на що ви здатні, а це незнання – результат недостатку досвіду. Тому створіть собі запас успішного досвіду, і ваші страхи зникнуть. (Д. Карнегі)

Вправа 3. Прочитайте поданий текст. Прокоментуйте, чи достатньо аргументована думка автора; чи варто майбутньому фахівцеві взяти на озброєння такий риторичний прийом; чи є контраргументи.

Жарти, гумор як більш дієвий засіб досягнення мети, ніж погроза та її мовне забезпечення

Певен, ви помічали, що тонкий гумор або жартівливі натяки надають навіть «важким» темам легкого, невимушеного характеру, створюють дружню атмосферу чи доброзичливо-критичний настрій у людей. Це безвідмовний спосіб обеззброювати людину у той самий момент, коли вона готова роздушити вас. У свою чергу, різкі, дошкульні висловлювання на адресу присутніх чи відсутніх, висміювання певних вад оточуючих людей, що дуже поширене серед працівників преси та політиків, призводить до напруженості у взаєминах, і, оскільки зачіпає почуття, може згубно позначитися на подальшому спілкуванні. Тому гумор, анекдоти повинні бути виваженими, доречними, невульгарними, до того ж вони мають супроводжувати розмову з безпосередністю й невимушеністю.

Чемна людина, яка володіє мистецтвом дотепності, не висміюватиме присутніх і не глузуватиме з їхніх вад. Справді, не досить бути дотепним. За Андре Моруа, слід бути вельми дотепним, щоб не стати надміру дотепним. До

того ж гумор свідчить про людську гідність, стверджує перевагу людини над обставинами.

Принагідно згадаємо про одну з характерних рис ментальності українців – «тонкий український гумор». Саме завдяки цьому оптимістично-скептичному погляду на життя українець помічає і, як правило, пробачає іншим певні природні та набуті вади людської натури.

В одному з московських видань початку ХХ століття під назвою «Україна та українці» також стверджується, що «характерною рисою малороса служить природжена насмішкуватість, яка не покидає його і в найтяжчі хвилини», до того ж він не тільки кепкує над іншими, але й над самим собою, незважаючи інколи на надто сумне становище. Та якщо людина здатна сміятися над власними невдачами та бідами, глузувати з примхливої долі, то вона до кінця своїх днів зберігатиме гарний настрій, ще й сіятиме між людьми злагоду. (Із журналу)

Вправа 4. Прочитайте та перекладіть текст. Чи можна стверджувати, що кожна людина має власний мовленнєвий портрет? Аргументуйте відповідь.

Характеристика собеседника по его манере говорить

Слушая собеседника, мы размышляем над тем, как он говорит, ищем подтекст в его речи, а потом уже анализируем смысл сказанного. Значит, голос и манера говорить содержат для внимательного слушателя первичную, незамаскированную информацию о деловом партнере.

Скорость речи соответствует темпераменту, темпу жизни человека, ее трудно изменить. Оживленная, бойкая, вплоть до торопливой манера говорить характерна для уверенного в себе человека; спокойная, медлительная – для рассудительного, спокойного, основательного человека, а заметные колебания скорости речи – для недостаточно уравновешенного. Громкость речи в целом служит показателем жизненной энергии и уверенности в себе, а нечеткое, расплывчатое произношение – проявление внутренне неуважительной позиции по отношению к своему собеседнику (он даже не заботится о том, чтобы другим было легко его расслышать).

Практика делового общения показывает: человек, который хочет быть убедительным, говорит медленно и в низкой тональности в рамках естественного диапазона своего голоса.

О многом говорит окраска голоса: металлическое звучание – энергичность и твердость собеседника, монотонность – скрытность, робость, а «масляный» голос говорит о лишь изображаемой дружественности; ритмические колебания высоты тона характеризуют уравновешенного, способного человека.

Мудрецы в старину по голосу могли определить черты характера. А в интонацию можно вложить такую информацию, какую не всегда легко передать словами. Шутя говорят: «Есть люди, которых можно слушать, есть люди, каких нельзя слушать, и люди, каких нельзя не слушать». (С. Дерябо, В. Ясвин «Гроссмейстер общения»)

Вправа 5. Прочитайте та перекладіть уривок із монографії професора Б. М. Головіна «Основы культуры речи». Яку роль виконує інтонація в процесі спілкування? Із чим порівнює інтонацію вчений?

Что такое интонация?

Это движение в процессе развертывания речи, высоты её звучания, силы, темпа, тембра и членение её за паузами. Таким образом, интонация – явление весьма сложное, несмотря на то, что слушателем оно воспринимается как нечто целостное, нерасчлененное и потому «простое».

Интонационные «рисунки» высказываний, предлагаемые и допускаемые свойствами современного литературного языка, многочисленны, разнообразны и очень чутки к той информации, которая высказыванием выражается и возбуждается. Именно этим нужно объяснить громадную роль интонации как выразительного средства речи и как средства, усиливающего её воздействие на сознание человека.

Интонация позволяет выражать не только логическое значение высказывания, но и его эмоциональные и волевые «созначения» (конечно, при условии, что эти созначения в лексико-семантической и грамматической структуре высказывания «заложены»).

Вот почему интонация высказывания постоянно вторгается в нашу психическую жизнь – на работе, в магазине или ателье, дома. Директор с подчиненными может говорить вежливо и тактично, но твердо – подчиненный не будет таким разговором обижен. Другой директор в подобных же условиях поговорит с подчиненным резко, грубо, бестактно – будет нанесена обида личности подчиненного. Вспомним, как часто грубят продавцы покупателям в магазинах, и эта грубость, черствость, невниманье прорываются прежде всего в интонациях. Вспомним, как часто и бездумно молодые люди бестактно говорят друг с другом и со старшими, и эта бестактность слышна прежде всего в интонации. Возникает, таким образом, большой круг вопросов и задач, связанных с использованием интонации в сугубо практических целях – в нашей повседневной жизни.

Нельзя, к сожалению, дать людям рецепты. Можно лишь посоветовать: помните, что ваша интонация – это зеркало вашей души; культура чувств и эмоциональных межличностных отношений неразрывно связана с культурой интонационного «оформления» высказываний.

Что происходит с интонацией, когда речь фиксируется на письме? Пунктуационными знаками интонация почти не обозначается: эти знаки соответствуют грамматическому, а не интонационному членению высказываний. Однако интонация как бы закладывается в грамматическую и лексико-семантическую организацию речи – потому, что существует связь между грамматическим и лексико-семантическим строением высказываний и их интонационным рисунком. Человек, говорящий на родном языке и усвоивший хотя бы основные интонационные «схемы, рисунки», находит, как правило, интонацию, соответствующую читаемому высказыванию и «выдаёт»

интонацию слушателям либо представляет её в своём сознании. (Б. Головин «Основы культуры речи»)

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2 (2 год)

ТЕМА: СТИЛІ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ У ПРОФЕСІЙНОМУ СПІЛКУВАННІ

Вправа 1. Яке визначення, на вашу думку, найповніше розкриває значення терміна «стиль»? Відповідь обґрунтуйте:

а) система мовних елементів, об'єднаних певним функціональним призначенням, способів добору й уживання їх;

б) сукупність мовних засобів, що свідомо використовуються мовцем за певних умов спілкування;

в) сукупність засобів, вибір яких зумовлюється змістом, метою та характером висловлювання;

г) різновид літературної мови (її функціональна підсистема), що обслуговує певну сферу суспільної діяльності мовців і, відповідно до цього, має свої особливості добору й використання мовних засобів (лексики, фразеології, граматики, фонетики).

Вправа 2. До яких стилів (підстилів) належать подані уривки? Доведіть це, визначивши характерні риси в текстах.

А. Президентом України може бути громадянин України, не молодший тридцяти п'яти років на день виборів. Одна й та сама особа не може бути Президентом України більше двох строків підряд. Президент України не може бути народним депутатом, обіймати будь-яку посаду в державних органах і громадських об'єднаннях, а також в інших організаціях, та займатися комерційною діяльністю. Якщо особа, обрана Президентом України, є народним депутатом, то її депутатські повноваження припиняються з моменту вступу на посаду. Порушення вимог цієї статті призводять до втрати президентських повноважень, обрана особа не може бути приведена до присяги.

Б. Бібліотеки в Україні з'явилися в XI ст., спершу при монастирях, передусім у Києво-Печерському, та при великих храмах, наприклад, при святій Софії в Києві. Це були збірки рукописів та рукописних книг для внутрішнього вжитку певного храму, але при нагоді, можливо, ними користувалися й особи сторонні, як духовні, так і світські. З літописів відомо, що князі й бояри часто мали бібліотеки і наділяли монастирі чи церкви книжками (Святослав Ярославич, Микола Святоша Чернігівський, Володимир Волинський). Згодом такі збірки рукописів і книжок поставали й по церковних братствах (XV–XVII ст.).

Вправа 3. Поясніть, як ви розумієте тезу: «Функціональні стилі не становлять замкнутих систем, між ними існує взаємодія, вони взаємно впливають один на одного». (Із підручника)

Вправа 4. Уважно прочитайте запропонований уривок, сформулюйте основну думку. Визначте функціональний стиль і підстиль, у яких реалізований пропонований уривок.

В одній із розвідок читаємо: «У зв'язку з тим, що корінний етнос формується дуже тривалий час в однорідному природному середовищі, між ним і цим середовищем встановлюється гармонія. Кліматичні умови, неповторні навколишні ландшафти, особливості рослинного і тваринного світу, гравітаційного та магнітного полів, геохімія підгрунтя, ґрунту, поверхневих та підземних вод – все це значною мірою впливає на фізичні та психічні властивості етносу, його соціотип, мову, мелос, традиції. Чим глибший етнічний родовід має людина, тим комфортніше почуває себе на своїй батьківщині, менше хворіє, має більшу життєву енергію тощо». Литовські вчені дослідили, що складена геофізиками карта електромагнітних полів на території їх держави накладається на карту литовських діалектів з точністю до одного кілометра. Ідея, спочатку тільки філософсько-поетична, закріплюється в науці як аксіома: мова своєрідно «прописана» в цілком певному земному просторі, закріплює людину в певних часово-просторових рамках. Отже, звукова мова має надзвичайно важливе значення – на жаль, ще не зовсім усвідомлене, – в активізації біоритмів національного інстинкту, у зміщенні психофізичної структури національного типу, у мобілізації суспільства на основі етнонаціоналізму. (О. Сербенська «Культура усного мовлення»)

Вправа 5. Доберіть і запишіть текст професійного спрямування на 100–120 слів, реалізованого в межах наукового чи офіційно-ділового стилю, зазначте автора і джерело.

Визначте, до якого функціонального стилю, підстилю належить текст.

Чи можна стверджувати на прикладі наведеного Вами тексту, що відбувається зближення функціональних стилів української мови? Відповідь аргументуйте.

Проаналізуйте підібраний вами текст за мовними засобами, а саме: знайдіть книжні слова, терміни, професіоналізми чи стійкі сполуки слів.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3 (2 год)

ТЕМА: УКРАЇНСЬКА ТЕРМІНОЛОГІЯ В ПРОФЕСІЙНОМУ СПІЛКУВАННІ

Вправа 1. Доберіть терміни до запропонованих визначень.

Продовження строку чинності договору, угоди, векселя; головна книга в бухгалтерії; керівник, директор, завідувач, адміністратор, найманий

професійний керуючий, який не є власником фірми; комерційний посередник; представник установи, який виконує ділові доручення; обмін товарами на рівну суму між фірмами різних країн, що проводиться на безвалютній основі.

Вправа 2. Запишіть текст українською мовою.

Мониторинг

В переводе с английского «мониторинг» означает – контроль, наблюдение, отслеживание. Цель мониторинга – своевременно заметить нежелательные отклонения от программы и принять меры для исправления. Проводят мониторинг производства, строительства, реализации товара, полета искусственного спутника, качества продукции и т.д. Мониторинг природных явлений дает возможность своевременно оповестить население о приближающейся опасности – землетрясения, тайфуна, цунами, подготовиться вывести людей из зоны риска.

Все шире применяется мониторинг в экономической сфере. Допустим, Мировой банк или Мировой валютный фонд предоставил крупный кредит какой-либо стране. Опыт показал, что далеко не всегда эти деньги расходуются в соответствии с намеченными целями, например. Идут на погашение внешней задолженности или на строительство электростанции. Вместо этого средства могут быть потрачены на что-то другое: на ввоз предметов роскоши, просто расхищены, что случается не так уж редко. Благодаря мониторингу кредитор успевает принять меры – приостановить выплату денег.

В федеральной программе занятости населения России намечается осуществлять мониторинг рынка труда, чтобы иметь более оперативную картину того, сколько и каких специалистов и рабочих где и куда требуется.

Вправа 3. Прочитайте текст, виправте терміни, що вжиті з невластивим для них значенням.

Законодавче закріплення української мови як державної ставить перед вишами України завдання підготувати народну еліту, яка б добре володіла українською мовою і забезпечувала успішний розвиток нації. Нові мотиви вимагають особливого підходу визначення змісту мовних знань і вмінь з української мови професійного спілкування. В Україні єдиною офіційною мовою має бути лише українська мова (це закріплено у Конституції України), адже лише вона найліпше пристосована до українського менталітету, способу мислення, природного оточення. Без знання державної мови сьогодні неможливо стати добрим громадянином, патріотом України, її захисником.

Вправа 4. Уважно прочитайте текст. Випишіть загальнонаукові й вузькоспеціальні терміни.

Однією з необхідних умов запровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу є застосування модульної системи організації навчання, системи тестування та рейтингового оцінювання знань студентів. В

основу модульно-рейтингової системи покладено ідею накопичення всіх поточних оцінок, які отримують студенти протягом усього періоду навчання. МРС, будучи однією з форм організації самостійної роботи студентів і контролю навчальної роботи, активно використовується на сучасному етапі у європейських вищих закладах і фактично є новою технологією навчання, оскільки спрямована на докорінну зміну педагогічних стосунків між студентами і викладачами. Вона сприяє більш якісній підготовці майбутніх фахівців, зокрема і в процесі оволодіння гуманітарними знаннями.

Зарубіжний та вітчизняний досвід застосування модульно-рейтингової системи вказує на перевагу цієї системи організації навчального процесу над системою традиційного вузівського навчання. Рейтингова система надає можливість застосувати більш диференційовану багатобальну оцінку успішності навчання студентів, що допомагає виявити всі індивідуальні якості особистості, сприяє їх розвитку, стимулює самостійну роботу студентів, є потужним мотиваційним важелем для активізації їх навчальної діяльності. Навчальний рейтинг як інтелектуальний індекс студента, показник якості і мобільності отриманих знань, може стати одним з найоб'єктивніших критеріїв у системі атестації студентів на різних ступенях їх навчання. (Із посібника)

Вправа 5. З'ясуйте значення слів. Чи є серед них терміни?

Адреса – адрес, компанія – компанія, продуманий – придуманий, ідеальний – ідеалістичний, матеріальний – матеріалістичний, музичний – музикальний, фамільний – фамільярний, язикатий – мовний, чорновий – чорнявий.

Вправа 6. Запишіть українські відповідники до слів, поставте наголос, поясніть правопис.

Бессодержательный, бесконечный, безмолвный, бесспорный, безусловный, безошибочный, безропотный, безоговорочный, безнаказанный, безумолчный (несмолкаемый), без мала (малого), беспрепятственный, безличный.

Вправа 7. Складіть діалог виробничої тематики, насичений вашою фаховою термінологією.

Вправа 8. Доберіть українські відповідники до слів іншомовного походження.

Девальвація, екстравагантний, дилетант, електорат, дикція, інваріантний, еволюція, інгредієнт, егіда, інертний, екземпляр, ініціатива, екіпіровка, інкримінувати.

Вправа 9. Складіть усне висловлювання фахового спрямування, використовуючи професійну термінологію.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4 (2 год)

ТЕМА: ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ І РЕДАГУВАННЯ НАУКОВИХ ТЕКСТІВ

Вправа 1. До власне українських слів доберіть іншомовні відповідники.

Запашний, покоління, засновник, виборці, гаманець, розмір, розголос, самовпевненість, неславити, розслаблення, панібратство, земельний, запорука, підніжжя, перевага, терпимий, згода, водолікування, вивіз, перерва.

Затятий, відступ, наголос, акцент, відхилення, скасовувати, життєпис, походження, покоління, зграбний, доказ, будівничий, беззаперечно, злагода, дослід, розум, витяг, суперник, мірило, локальний, правовірний, цінник, поступ, добра слава, відлуння, припис, підробляти, крій.

Вправа 2. Замініть словосполучення одним словом. Із кількома словами складіть речення.

Навколишнє середовище, передавати факсом, робити кінозйомку, підбивати підсумки, почуття власної гідності, впадати в дитинство, де завгодно, судове впровадження.

Вправа 3. Запишіть словосполучення, добираючи можливі синоніми до виділених слів. Укажіть на порушення мовної норми:

- а) *шокуючі* подробиці, *шокуюча* поведінка, *шокуюча* звістка;
- б) *запобігати* лихові, *запобігати* ласки, *запобігати* перед начальством;
- в) *гальмувати* процес розвитку, *гальмувати* рефлекс, *гальмувати* розвиток, *гальмувати* швидкість;
- г) *надзвичайне* враження, *надзвичайні* здібності, *надзвичайний* обід, *надзвичайно* гарний, *надзвичайно* схвилюваний, *надзвичайно* гарячий.

Вправа 4. Доберіть із дужок потрібне за змістом слово. Запишіть речення. Умотивуйте свій вибір.

А. Наша команда впевнено (лідирує, лідерує, веде вперед, є попереду, є лідером) протягом змагань.

Б. У зв'язку з цим просимо (послати, відправити, відрядити, делегувати) до нас кілька досвідчених спеціалістів.

В. Поняття тексту в лінгвістиці (товкмачать, трактують, тлумачать) по-різному.

Г. Метали під час нагрівання розширюються, а охолодженні (ущільнюються, скорочуються, стискуються).

Ґ. Аналіз тенденцій розвитку техніки (свідчить, показує, запевняє), що з часом все ширше застосовуються електричні та електронні явища.

Д. Зібрання живописної колекції ХХ ст. у Національному художньому музеї України дозволяє значною мірою (розглянути, простежити, побачити) розвиток українського мистецтва в цю драматичну епоху.

Е. Сучасна психологія (зв'язана, пов'язана, з'єднана) також з математичними, технічними науками.

Вправа 5. Перекладіть дієприкметники українською мовою, уникаючи розгорнутих форм. За потреби послуговуйтесь «Російсько-українським словником складної лексики» С. Караванського.

*Зразок. Воспламеняющийся – займистий;
гордящийся (чем) – гордий з (чого).*

Видоизменяющийся, сомневающийся, адаптировавшийся, гнущийся, вьющийся, простирающийся, возвращающийся, неразвивающийся, капризничаящий, прославившийся, продавшийся, потрескавшийся, приبلудившийся, слепнувший, отдыхающий, противоборствующий.

Вправа 6. Запишіть текст відповідно до норм правопису. Виділені речення перебудуйте, зберігши зміст.

Запальна дискусія закінчилася. Ваші аргументи перемогли аргументи другої сторони були відкинуті. Поставте тепер себе на місце опонента неприємно програвати й бачити що всі учасники дискусії підтримали вашого супротивника. Перемога збудила вас і природно було б тріумфувати проте не забувайте ваш супротивник пішов пригнічений і самотній не змінивши свого погляду. *Поразка викличе в нього неприязливе до вас ставлення і він захоче колись відплатити вам.*

Подумайте чи не краще залагодити справу таким чином щоб ваш супротивник після дискусії не залишився самотнім, щоб не відчув озлобленості й гіркоти поразки. Чи не краще на закінчення дискусії сказати примирливим або приятельським тоном: А тепер варто мабуть підбити підсумки нашої розмови. Отже, сторона Х (тобто супротивник) має рацію в питаннях про ... що ми повністю визнаємо. З іншого боку під час дискусії ми дійшли висновку що питання про ... нам слід обговорити ще раз. Те що ви вказали на питання в яких ваш опонент мав рацію спонукає його погодитися на ваші пропозиції щодо інших питань.

Запам'ятайте там де один тріумфує у другого виникає неприємне відчуття програної справи.

Вправа 7. Зредагуйте наведені висловлювання відповідно до законів милозвучності української мови. Поясніть, якими правилами послуговувались.

В будь-який час, співрозмовник взяв гору, план почав утілюватися, ми тобі удячні за усе, треба негайно уживати заходів, з щирою душею, установи і організації, зусиллями колективу і керівництва, дощі ідуть часто, з'їзд екологів проходив в Криму, в такому випадку, оце і все, назвіть ціну і масу, згідно з

специфікацією, перераховано із вашого рахунку, брати участь в різних проектах, за погодженням з замовником, флагман в справі роздержавлення, іспит з спеціальності, здійснити в двотижневий термін, включити в фінансовий звіт, зміни у економіці, ознайомитися з звітами, привітати з святом.

Вправа 8. Перекладіть українською мовою наведені конструкції.

Текущий момент, текущая политика, текущий ремонт, текущий ручей, текущий счет в банке, вытекающая струя, протекающая бочка. Сдружившиеся путешественники расселись по своим машинам. Кружились снежинки, кружились в танце сдружившиеся за эти дни обитатели дома. Договаривающиеся стороны преисполнены решимости защищать свободу, общее наследие и цивилизацию своих народов, основанные на принципах демократии, свободы личности и законности. Ускорив шаг, он приблизился к театру, и тогда его ушей коснулся низкий, сдержанный гул, извещавший о стечении большого числа людей. Согласно учению Муна, существует единый Бог, отец всех наций, извещающий о себе в иудаизме, христианстве, исламе, буддизме и других религиях мира.

Вправа 9. Зредагуйте текст відповідно до норм української літературної мови. Укажіть на характер помилок.

А. Згідно вченню Аристотеля, люди стають такими, якими вони є, завдяки трьом чинникам: природі, звичаям, розуму. Разом з тим, людську природу здатні змінювати «або в кращий, або в гірший бік» звичаї. Люди «часто чинять всупереч набутих звичкам і природі, прислухаючись саме до розуму...» [Аристотель, С. 201]. Адже розум сам по собі, поза полісною спільнотою схильний робити помилки. Держава – це «зв'язок між людьми, схожими одне на одного» [Там само, С. 192]. Схожість трактується Аристотелем тут не їхньою подобою, вродою чи тілом, а перш за все їхнім соціальним «станом громадянина», бо держава є певна сукупність громадян.

Аристотель, з'ясовуючи значення явища «громадянства», вважає його досить складним поняттям. Його зміст може змінюватися залежно від міри соціальної свободи і соціального ладу у державі. Філософ визначає громадський стан особи і держави як самодостатність для існування політичного або громадянського стану общини. Громадянином за Аристотелем є той, хто приймає участь в законодавчих або судових справах та народних зборах – «хто посідає місце в певній інституції» [Там само, С. 68].

Б. У постійному дискусійному полі сучасних комплексних досліджень громадянського суспільства та його рефлексії у світовій соціально-філософській та історико-філософській думці, серед широкого кола методологічних питань, завжди перебуває питання про те, коли, власне вперше виникає громадянське суспільство (а чи хоча б його елементи). Адже відповідь на нього, у свою чергу, детермінована розумінням тим чи іншим автором самого концепту «громадянського суспільства».

Оскільки, у сучасному науковому дискурсі співіснує велика кількість різноманітних підходів до трактування сутності громадянського суспільства, його структури, елементів, функцій, взаємовідносин із державою та інших принципових питань, то, відповідно, питання нижньої хронологічної межі формування громадянського суспільства, теж не може залишатися осторонь від цих дискусій, тому серед філософів, звичайно ж, не може бути єдності думки зі вказаної проблеми. Як наслідок, ми отримуємо різні погляди щодо того, з якого саме періоду світової історії можна говорити про початок формування громадянського суспільства і також, таким чином, про початок спроб теоретичного осмислення цього процесу.

Вправа 10. Перекладіть фаховий текст обсягом 1 друкована сторінка. Укладіть до тексту російсько-український термінологічний словник.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5 (2 год)

ТЕМА: ДОКУМЕНТАЦІЯ З КАДРОВО-КОНТРАКТНИХ ПИТАНЬ

Вправа 1. Прочитайте тексти. Знайдіть помилки в оформленні документа. Визначте, які це документи за походженням і складністю. Запишіть виправлений варіант.

А.

Директору ВАТ «Промінь»
О.С. Нечипоренку
Симоненка М. Т. (мешкаю за
адресою: м. Харків
вул. Короленко 22 кв.15)

заява.

Прошу зарахувати мене на роботу в відділ у справах фінансів.

До заяви додається:

копія диплома,
автобіографія.

4.10.2016 р.

підпис

/Симоненко І.І./

Б.

Іваненку О. І.
Директорові АТ «Мрія»
Майстренко Марини Петрівни,
яка проживає за адресою:
м. Харків, вул. Сумська,
кв.10, т. 707-51-99

Заява.

Прошу прийняти мене на посаду діловода з 01.09.2016 р. на час декретної відпустки та відпустки по догляду за дитиною віком до трьох років Максимової С. Б.

Прошу прийняти мене на посаду діловода строковим трудовим договором з 01.09. 16 р. по 01.09.2019 р.

25.08.2016 р.

Майстренко М.П.

До заяви додаю:

- 1) Трудову книжку,
- 2) Автобіографію,
- 3) Листок по обліку кадрів, 2 фотографії,
- 4) Копію паспорта,
- 5) Медичну довідку (у необхідних випадках),
- 6) Копію ідентифікаційного коду,
- 7) 2 фотографії.

Вправа 2. Оформіть заяву, у якій Макаренко Ірина Максимівна просить допустити її до участі в конкурсі на заміщення вакантної посади завідувача кафедри культурології Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова.

Вправа 3. Зредагуйте тексти заяв. Запишіть правильні варіанти.

А. Прошу допустити мене до здачі літньої сесії без заліку з математики. Залік не складено вчасно через поважну причину.

Б. Я, Кисленко Лілія Михайлівна, дуже прошу Вашого дозволу прийняти мене на навчання за спеціальністю менеджмент організацій міського господарства.

В. Прошу Вас надати мені кредит у розмірі двох тисяч гривнів на 12 місяців.

Г. Прошу відпустити мене у відпустку на 10 днів без збереження заробітної плати, бо у мене буде екзаменаційна сесія з 15 по 20 червня 2017 року.

Ґ. Прошу надати мені відпустку за свій особистий рахунок на 24 дні з 10 липня по 2 серпня 2017 року, для санаторного лікування.

Д. Прошу прийняти мене на роботу менеджером з продаж.

Вправа 4. Оформіть документ, у якому висловлено прохання про надання відпустки без збереження заробітної плати.

Вправа 5. Запишіть у формі давального відмінка однини.

Йосипів Артем Григорович, Тихохід Любомир Валентинович, Хміль Василь Павлович, Кабиш Микола Петрович, Шеховець Сергій Володимирович, Сніжко Олег Ілліч, Засуха Федір Кирилович, Дейнека Яніна Вадимівна, Чечуга Марина Георгіївна, Кривошия Оксана Василівна.

Вправа 6. Зредагуйте речення, що можуть бути використані під час формулювання мети резюме.

А. Розвинути нову ділянку компанії по виробництву й продажу меблів – офісні меблі та устаткування.

Б. Заснувати дистриб'юторську мережу компанії по виробництву й продажу меблів.

В. Отримати посаду фінансового аналітика в крупній виробничій організації.

Г. Особливо зацікавлений в підготовці журнальних статей, редагуванні й аналізі технічної інформації та матеріалів по технічному навчанню.

Ґ. Отримати посаду асистента по зв'язках з громадськістю, включаючи публікації, підготовку прес-релізів, фотографій та дайджестів.

Д. Хочу отримати перспективну посаду в міжнародній, швидко зростаючій зростаючій компанії.

Е. Хочу отримати посаду, яка допоможе мені реалізувати мої творчі і інтелектуальні здібності.

Вправа 7. Укладіть хронологічне і функціональне резюме від свого імені. Визначте посаду, на яку б ви могли претендувати з огляду на ваш освітньо-кваліфікаційний рівень.

Вправа 8. Прочитайте документ. Зредагуйте текст автобіографії, запишіть, дотримуючись правил оформлення. Укажіть на характер помилок.

А. Автобіографія

Я, Гайденко Наталія Василівна, народилася 10 січня 1981 року в м. Харкові, в родині службовців. Батьки працюють в ВО «Стимул», батько – Д'ячук Віталій Іванович – інженер-конструктор, мати – Д'ячук Інна Дмитрівна – інспектор відділу кадрів.

В 1998 році я закінчила зош № 10 і поступила в ПТУ-12, яке закінчила в 2000 році за спеціальністю секретар-друкарка із знанням оргтехніки. Після закінчення училища була направлена на роботу в машбюро заводу «Імені Малишева» на посаду друкарки. В 2002 році переведена на посаду старшої друкарки, а в 2004 – завідуючою машбюро. В 2002 році зайняла перше місце в конкурсі професійної майстерності робітників служби документації. В 2003 році вступила на заочно до Університету міського господарства за спеціальністю менеджмент організацій і змінила місце роботи, працювала помічником керівника торговельної кампанії «Євростиль». Після закінчення університету в 2008 році влаштувалася на роботу до компанії «Аква» на посаду керівника-секретаря аналітичної обробки інформації.

Заміжня. Чоловік – Гайденко Максим Вікторович, 1975 року народження, працює маркетологом у будівельній компанії «Житлобуд 1».

Моя домашня адреса: 61101, м. Харків, вул. Іванова, 15 кв. 4.

10.08.16

(підпис)

/Гайденко Н. В./

Б.

Автобіографія.

Я, Козачук Олексій Андрійович народився 10 серпня 1992 р. в м. Ізюм.

В 1998 р. пішов в перший клас загальноосвітньої школи № 1 в м. Ізюм. Під час навчання в старших класах приймав участь в обласних олімпіадах по англійській мові і історії. Також приймав участь в спортивних змаганнях по футболу. В 2009 р. закінчив одинадцятий клас з срібною медаллю.

Мій батько, Козачук Андрій Олексійович народився 15.05.1967 р. На цей час працює підприємцем.

По закінченню школи вдало здав зовнішнє тестування і поступив в Харківський Національний Економічний Університет імені Семена Кузнеця на Факультет міжнародної економіки, де нині і навчаюсь.
27.11.2016 р.

Вправа 9. Напишіть резюме Саєнко Вікторії Вікторівни.

Вправа 10. Зредагуйте сталі вислови, уживані в тексті автобіографії.

А. Поступити в інститут, зайняти перше місце в олімпіаді, одержати спеціальність викладач французької мови, вступити на курси по інформатиці, працювати на посаді фельдшер-лаборант, навчатися на юридичному факультеті на спеціальності, моя сім'я складається з чотирьох чоловіків: я, мати, батько, брат, я займаюся мовою програмування.

Б. В 2016 році я вступив у Національний Авіаційний Університет, де навчаюся до теперішнього часу. В 2016 році поступив до Харківського національного університету на економічний факультет, зараз являюся студентом 1 курсу. На протязі 2012–2016 вчився на юриста в університеті, який закінчив з гарними показниками.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6 (2 год)

ТЕМА: ДОКУМЕНТАЦІЯ З КАДРОВО-КОНТРАКТНИХ ПИТАНЬ

Вправа 1. Знайдіть помилки в оформленні характеристики. Зредагуйте текст. З'ясуйте відмінності у значеннях слів *програмний* – *програмовий*, *відношення* – *ставлення*, *відносини* – *взаємини* – *стосунки*.

Характеристика

Суботіна Маргарита Віталіївна
студентка будівельного факультету
Національного університету міського
господарства імені О. М. Бекетова,
2000 року народження

Суботіна М. В. за час навчання в даному університеті проявила себе чесною, здібною, добросовісною, старанною студенткою, має високий рівень у

навчанні, активна на заняттях, уміє працювати самостійно, гарно сприймає програмовий матеріал.

Студентка виявляє доброту та чуйність. Вихована, чемна, життєрадісна. До старших людей відноситься з повагою. Користується авторитетом серед товаришів.

Активна у суспільно корисливій діяльності. Має почуття громадянського обов'язку до неї. Користується авторитетом педагогічного колективу. Добросовісно виконує дані їй доручення.

Характеристика подається для визначення рейтингу студентки.

Куратор академічної групи:
27.06.16

(підпис)

Зимко П. Н.

Вправа 2. Перекладіть текст характеристики українською мовою. Дopiшіть відсутні реквізити.

За время своей работы Тимофеева И. В. проявила себя как высококвалифицированный специалист в области стандартизации, хорошо знающим законодательство о техническом регулировании.

К исполнению должностных обязанностей Тимофеева И. В. относится добросовестно и ответственно. Характеризуется высокой степенью дисциплинированности. При решении сложных вопросов проявляет самостоятельность и оперативность, старательность в выполнении распоряжений руководителя.

Тимофеева И. В. обладает организаторскими способностями, пользуется авторитетом у коллег и сотрудников смежных подразделений, проявляет требовательность к себе и подчиненным.

Умеет находить нестандартные подходы к решению задач, стоящих перед подразделением, творчески подходит к делу.

Стремится к повышению профессионального уровня – по собственной инициативе прошла обучение.

Вправа 3. Знайдіть помилки в оформленні характеристики. Зредагуйте і запишіть, дописавши відсутні відомості. Укажіть на характер помилок.

Характеристика

видана студентці 5 курсу

Харківського Національного університета ім. В.Н. Каразіна

Шупляковій Ірині Дмитрівні 1995 року народження,

освіта – середня спеціальна

Пані Шуплякова Ірина Дмитрівна, студентка 5 курсу, яка навчається за спеціальністю «Міжнародні економічні відносини» успішно проходила перекладацьку практику у Посольстві республіки Ліван з 14.03.16 по 14.04.16 року. Вона виконувала переклади з української мови на англійську мову дипломатичних нот та економічних листів різного характеру.

Зарекомендувала себе як уважна та старанна студентка. Практика оцінена на відмітку «відмінно».

Посол республіки Ліван в Україні

Юссеф Садака

15.04.16

Вправа 4. Зредагуйте речення з тексту характеристики.

А. Проявив себе як викладач, досконало знаючий свою справу.

Б. Користується авторитетом колег.

В. Характеристика видана в аспірантуру Харківського юридичного університету.

Г. Фахом секретаря-референта оволоділа в повному обсязі.

Ґ. У червні року Степановим С.С. було закінчено навчання в університеті «ХАІ», одержавши диплом за фахом «Інформаційні технології».

Д. Постійно підвищує свій професіональний рівень.

Е. Володіє високим рівнем психологічної культури.

Вправа 5. Напишіть рекомендаційний лист. Чим рекомендаційний лист відрізняється від характеристики?

Вправа 6. Оформіть наказ щодо особового складу, допишіть відсутню інформацію.

НАКАЗ

Від 28 серпня 2016 р.

№ 17-п

Ільєнко Ірину Миколаївну прийняти з 01.09.2016 р. на посаду діловода з посадовим окладом 3500 грн. на місяць.

Підстава: заява.

Директор
Юрисконсульт
Ознайомлена

О. І. Іванчук
П. В. Костенко
Г. П. Пилипенко

29.08.2016 р.

Вправа 7. Утворіть форму знахідного відмінка однини чоловічих прізвищ, сформулюйте правила, за якими відмінюються прізвища в українській мові.

Кутній, Лимар, Леньо, Яхно, Горобець, Пономарів, Шуль, Півторадні, Слабуха, Тарцюра, Музика, Лебідь, Сало, Поштар, Корнило, Назарок, Курилів, Гриців, Гудзій, Закусило, Щука.

Вправа 8. Зредагуйте текст відповідно до норм сучасної української літературної мови, добираючи з дужок найбільш точне слово.

У відповідності із статтею КЗот України трудовий контракт повинен (підписуватися, укладатися, складатися) в писемній формі.

При укладанні контракта (рекомендується, дається порада) указувати основні (домовленості, умови):

- місце роботи (назва підприємства, куди (береться, приймається, зараховується) працівник, його адреса;
- конкретну роботу з певної спеціальності чи (місця, посади, поста, профілю);
- дату початку роботи і її закінчення, якщо укладається (спільний, негайний, терміновий, невідкладний, екстрений, першочерговий, надтерміновий) трудовий контракт.

Вправа 9. Чи можна вважати людину знавцем української мови, якщо вона так переклала синтаксичні конструкції? виправте помилки, уникайте калькування з російської мови.

- В значительной степени – в значній мірі;
- бывший директор – бувший директор;
- быть на хорошем счету – бути на хорошому рахунку;
- подъем уровня производства – підйом рівня виробництва;
- работать на общественных началах – працювати на суспільних началах;
- приступать к производству – приступати до виробництва;
- рассмотреть следующие вопросы – розглянути слідуючі питання;
- самый лучший результат – самий кращий результат;
- профессиональный уровень – професіональний рівень;
- трудовые споры – трудові суперечки,
- находиться в прекрасной форме – знаходиться в прекрасній формі;
- занимать призовые места – займати призові місця;
- допускать возможность – допускати можливість;
- соискатель ученой степени – співшукач ученої ступені;
- понести убытки – понести збитки;
- считать необходимым – рахувати за необхідне;
- выполнить большой объем работы – виконати великий об'єм роботи;
- относится к языку – відноситися до мови;
- принять следующие решения – прийняти наступні рішення.

Вправа 10. Побудуйте й запишіть словосполучення із самостійно дібраними іменниками, відповідаючи на питання. Чи змінюється значення словосполучення від зміни прийменника у кожній групі?

- Навчаючись (*з якою метою?*) – задля, для, заради;
- зустрінемося (*коли?*) – у, на, наприкінці, по, після, о (об), напередодні, під час, протягом, упродовж;
- виконати (*всупереч чому?*) – незважаючи на, попри, всупереч, наперекір, незалежно від.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7 (2 год)

ТЕМА: ДОВІДКОВО-ІНФОРМАЦІЙНІ ДОКУМЕНТИ

Вправа 1. Прочитайте заголовки звітів. Зредагуйте їх, якщо потрібно. Допишіть відсутні відомості.

А. Про проведення тижня українського кіно у м. Києві голови Спілки українських кінематографістів з 14.01.2017 до 20.01.2017.

Б. Студентки факультету економіки та підприємництва Семеног Наталії Ігорівни.

В. Харківської гімназії за 2016–2017 навчальний рік.

Г. Про виробничу практику студента Харченка Р. Б..

Ґ. Про результати літньої екзаменаційної сесії за 2016 рік.

Д. Студентки 3 курсу Вакуленко Наталії про виробничу практику, що проходила у ПП «Імпульс» з 1 березня по 9 квітня 2017 року.

Вправа 2. Запишіть речення відповідно до правописних норм. Укажіть на характер помилок.

А. Згідно з планом кафедри, було проведено заняття та подано для обговорення плани конспекти занять.

Б. Упродовж звітного періоду, відвідували відкриті заняття викладачів кафедри.

В. За час педагогічної практики проводила позакласну роботу зі спеціальності, лінгвістичну вікторину, тиждень української мови.

Г. Практика допомогла виробити практичні уміння й навички проведення уроків різних типів, перевіряти будь-які види письмових робіт.

Ґ. Педагогічна практика поглибила і закріпила знання здобуті в університеті з фахових психологопедагогічних дисциплін, випробувати себе, як класний керівник.

Вправа 3. Напишіть звіт про проведену науково-практичну конференцію студентів вашого університету.

Вправа 4. Складіть звіт про роботу студентської ради факультету, використовуючи безособові форми на -но, -то, утворені від поданих дієслів.

Переобрати, прийняти, узгодити, призначити, схвалити, взяти, затвердити.

Вправа 5. Складіть документ, у якому обґрунтовано потребу передплати фахових періодичних видань.

Вправа 6. Проаналізуйте фрагменти пояснювальних записок. Виправте помилки.

А. Я, студентка Коваль О. В., не змогла вчасно приступити до занять 4 лютого 2017 року.

Б. Займаючи посаду старости, я зіткнувся з проблемою катастрофічної нестачі аудиторії для проведення практичних занять.

В. Вважаю необхідним прийняти щодо Сидорової С. С. сурові міри дисциплінарної відповідальності.

Г. У відповідності з Вашим дорученням мною перевірено стан підготовки вузів до нового 2016-2017 учбового року.

Вправа 7. Знайдіть помилки в оформленні пояснювальної записки. Зредагуйте текст, обґрунтуйте виправлені помилки.

Декану університету
ім. О.М.Бекетова
пану О. А. Писаревському
від студента групи ГОТ-2016-1
Бойко Миколая Віталійовича

Пояснювальна записка.

Я, студент М. В. Бойко, не був присутнім на заняттях 15 квітня завдяки хворобі. Справка № 18-05/106, видана травматологом, що працює в поліклініці № 20 м. Харкова паном Середа С. Г. 16.04.17, прикладається.

7.04.17 р.

(підпис)

Бойко М. В.

Вправа 8. Зредагуйте типові мовні звороти, що вживаються в службових записках. Складіть з ними речення, ускладнені відокремленими обставинами чи означеннями.

Прийняти міри, ігнорувати думку, заслуговувати увагу, при таких обставинах, при аналізі подій, завідувач кафедру, учбовий відділ, по власній ініціативі відстаючі студенти, співставляти факти, діючий закон, слідуючі питання.

Вправа 9. Який фрагмент протоколу є правильним?

а) Порядок денний:

1. Про виробничу практику студентів II курсу в музеї.
2. Стан успішності студентів II курсу в I семестрі 2016–2017 навч. року.

б) Порядок денний:

1. Про виробничу практику студентів II курсу в музеї.
2. Про стан успішності студентів II курсу в I семестрі 2016–2017 навч. року.

в) Порядок денний:

1. Проведення виробничої практики студентів II курсу в музеї.
2. Стан успішності студентів II курсу в I семестрі 2016–2017 навч. року.

Вправа 10. Виправте помилки в оформленні документа. Зредагуйте текст, укажіть на характер помилок. З'ясуйте особливості поєднання виділених слів.

ПРОТОКОЛ № 11

Проведення виробничої наради
з працівниками НВК «Лідер»

Від «23» серпня 2016 р.

Присутні: 6 вчителів, 3 вихователі ГПД, заступник з НВР Санкова І. Т.,
завхоз Супрун Г. Ф.

Відсутні: помічники вихователів.

ПОВІСТКА ДЕННА:

1. Дотримання правил внутрішнього трудового розпорядку.
2. Затвердження графіків роботи працівників.
3. Готовність НВК до нового навчального року.
4. Технічний стан закладу.

ВИСТУПИЛИ:

- 1 питання. Директор Троцька Л. В. *повідомила* всіх працівників під особисту розписку правила внутрішнього трудового розпорядку.
- 2 питання. Заступник директора з НВР Санкова І. Т. поінформувала учасників наради про графік роботи закладу.
- 3 питання. Доведено до відома присутніх, що заклад повністю готовий до нового навчального року, про що свідчить акт готовності закладу, наданий районним управлінням освіти.
- 4 питання. Супрун Г.Ф. довела до відома присутніх про технічний стан закладу. Технічний стан в закладі в задовільному стані.

УХВАЛИЛИ:

1. Прийняти та виконувати Правила внутрішнього трудового розпорядку без доповнень та зауважень.
2. Затвердити графіки роботи, запропоновані адміністрацією.
3. Звернутися з проханням до районного управління освіти про надання допомоги у вирішенні питань технічного стану.

Секретар:

Пятецька Л.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 8 (2 год)

ТЕМА: ДОВІДКОВО-ІНФОРМАЦІЙНІ ДОКУМЕНТИ

Вправа 1. Зредагуйте текст, допишіть відсутні реквізити. Визначте, який це документ за: а) походженням; б) місцем виникнення; в) призначенням; г) формою.

Протокол
загальних зборів студентів II курсу

11.10.2016.

Голова: Павленко О. В.

Присутні: декан факультету доц. Рищенко Т. Д., доц. Усачова О. Ю.,
студенти II курсу.

Повістка денна:

Про підготовку до зимової сесії.

Про дисципліну та успішність студентів II курсу.

Слухали: Виступ старости групи Антонова О. С.

Ухвалили: До 20.12.2016 р. ліквідувати всі негативні оцінки.

Голова
Секретар

Павленко О. В.
Шовкун О. Д.

Вправа 2. Складіть стислий протокол зборів студентів вашої групи, розмістивши подані реквізити відповідно до правил і додавши необхідні відомості.

Протокол; голова; порядок денний; звіт голови профгрупи за 2017 рік; секретар; слухали; різне; про надання гуртожитку; ухвалили; підписи; дата; номер; про обрання делегатів на звітні профспілкові збори студентів університету; виступили.

Вправа 3. Проаналізуйте наведені нижче складові витягу з протоколу, зредагуйте і запишіть виправлений варіант, укажіть на характер помилок.

А. Витяг з протоколу № 7 засідання вченої ради Національного університету імені О. М. Бекетова від 21 червня 2016 року.

Б. Витяг № 4 з протоколу засідання кафедри історії України про обрання делегатів на міжнародну наукову конференцію в м. Київ.

Вправа 4. Напишіть витяг з протоколу засідання студентського наукового гуртка, який ви відвідуєте, про:

- а) затвердження тем наукових робіт;
- б) рекомендацію наукових робіт до участі у студентській науковій конференції.

Вправа 5. Прочитайте документ. З'ясуйте відсутні реквізити, зредагуйте текст та запишіть, дотримуючись правил оформлювання.

Довідка

Дана довідка видана для підтвердження того, що Щкуратівський С. В. дійсно проживає і зареєстрований в м. Мерефі по адресу: бул. Квітки-Основ'яненко, 7, кв.51.

Вона видається по місцю вимоги.

Начальник ЖЕКу

Л.С. Марчук

(підпис)

Вправа 6. Зредагуйте текст довідки. Поясніть особливості відмінювання прізвищ.

А. Видана Дядик Вадимові Павловичу в тому, що він являється студентом 5 курсу факультету менеджменту.

А. Видана Яковенко Сергію Олексійовичу в тому, що він проживає по адресу: м. Люботин, вул. Садова, 15, займає жилу площу 32 квадратних метрів.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 9 (1 год)

ТЕМА: ЕТИКЕТ СЛУЖБОВОГО ЛИСТУВАННЯ

Вправа 1. Використавши початкові фрази складіть лист-підтвердження, лист-подяку, лист-нагадування, лист-відмову:

а) Офіційно підтверджуємо свою згоду на...

Підтверджуємо отримання Вашої телеграми...

б) Висловлюємо свою найщирішу вдячність за..

Насамперед дозвольте подякувати Вам подякувати за...

в) Бажаємо за свій обов'язок нагадати Вам про...

Нам дуже незручно, що змушені нагадати Вам про...

г) На жаль, ми не можемо прийняти Вашої пропозиції...

Вибачте але ми не можемо надати (погодитись)...

Вправа 2. Запишіть прізвища, імена, імена по батькові у формі кличного відмінка.

Ковальчук Андріан Павлович

Зайченко Кирило Михайлович

Марченко Борис Анатолійович

Литвин Тихін Федорович

Романський Юрій Гаврилович

Михайлик Олена Іванівна

Супоненко Наталія Сидорівна

Ольховська Дар'я Марківна

Середа Катерина Петрівна

Любич Мирина Данилівна

Вправа 3. Зробіть переклад завершальних речень, що використовуються при укладанні службових листів.

Разрешите ещё раз поблагодарить Вас;

выражаем ещё раз свою признательность;

благодарим за помощь;

искренне благодарны Вам;
заверяем, что Вы полностью можете рассчитывать на нашу поддержку;
будем рады сотрудничать с Вами;
будем рады установлению взаимовыгодных контактов с Вашей фирмой;
надеемся, что наше предложение заинтересует Вас;
надеемся, что Вы правильно поймете нас;
искренне просим прощения за...;
ещё раз просим прощения за эту досадную ошибку;
с уважением и наилучшими пожеланиями;
желаем успехов.

Вправа 4. Допишіть текст листа.

Шановні панове!

Підтверджуємо отримання Вашого листа від 01.07.2014 р. на постачання 5 тис. примірників посібника «Усне спілкування». Повідомляємо, що...

Вправа 5. Продовжте текст листа за початком.

Ми раді запросити Вас на зустріч ...

Запрошуємо Вас на зустріч ...

Тема зустрічі:

Зустріч відбудеться:

Доводимо до Вашого відома, що замовлення на участь ...

Нагадуємо, що термін подання ...

На Ваше прохання повідомляємо, що ...

Звертаємося до Вас з проханням надіслати ...

Вправа 6. Укладіть лист-пропозицію про надання послуг.

Вправа 7. Запишіть типові мовні звороти, якими можна скористатися під час написання листа-прохання.

Вправа 8. Напишіть лист-подяку організації, яка фінансово підтримала важливу доброчинну акцію.

ТЕКСТЫ ДЛЯ ПЕРЕКЛАДУ

Текст 1

Охрана труда – это система правовых, социально-экономических, организационно-технических, санитарно-гигиенических и лечебно-профилактических мероприятий и средств, направленных на сохранение здоровья и работоспособности человека в процессе труда.

Действие закона распространяется на все предприятия, учреждения и организации независимо от форм собственности и видов их деятельности, на всех граждан, которые работают, а также привлечены к труду на этих предприятиях.

Законодательство об охране труда состоит из настоящего Закона, Кодекса законов о труде Украины и иных нормативных актов.

Государственная политика в области охраны труда базируется на принципах:

- приоритета жизни и здоровья работников по отношению к результатам производственной деятельности предприятия, полной ответственности собственника за создание безопасных и безвредных условий труда;

- комплексного решения задач охраны труда на основе национальных программ по этим вопросам и с учетом других направлений экономической и социальной политики, достижений в области науки и техники и охраны окружающей среды;

- социальной защиты работников, полного возмещения ущерба лицам, потерпевшим от несчастных случаев на производстве и профессиональных заболеваний;

- установленных единых нормативов об охране труда для всех предприятий, независимо от форм собственности и видов их деятельности;

- использование экономических методов управления охраной труда, проведения политики льготного налогообложения, что способствует созданию безопасных и безвредных условий труда, участия государства в финансировании мероприятий по охране труда;

- осуществления обучения населения, профессиональной подготовки и повышения квалификации работников по вопросам охраны труда;

- обеспечения координации деятельности государственных органов, учреждений, организаций и объединений граждан, решающих различные проблемы охраны здоровья, гигиены и безопасности труда, а также сотрудничества и проведение консультаций между собственниками и работниками (их представителями), между всеми социальными группами при принятии решений по охране труда на местном и государственном уровнях;

- международного сотрудничества в области охраны труда, использования мирового опыта организации работы по улучшению условий и повышения безопасности труда.

Текст 2

Условия труда на рабочем месте, безопасность технологических процессов, машин, оборудования и других средств производства, состояние средств коллективной и индивидуальной защиты, используемых работником, а также санитарно-бытовые условия должны отвечать требованиям нормативных актов об охране труда. Все работники подлежат обязательному социальному страхованию собственником от несчастных случаев и профессиональных заболеваний.

Работники, занятые на работах с тяжелыми и вредными условиями труда, бесплатно обеспечиваются лечебно-профилактическим питанием, молоком или равноценными пищевыми продуктами, газированной соленой водой, имеют право на оплачиваемые перерывы санитарно-оздоровительного назначения, сокращение продолжительности рабочего времени, дополнительный оплачиваемый отпуск, льготную пенсию, оплату труда в повышенном размере и другие льготы и компенсации, предоставленные в предусмотренном законодательством порядке.

На работах с вредными и опасными условиями труда, а также на работах, связанных с загрязнением или осуществляемых в неблагоприятных температурных условиях, специальная обувь выдается бесплатно по установленным нормам специальная одежда, специальная обувь и другие средства индивидуальной защиты.

Собственник обязан возместить работнику ущерб, причиненный ему увечьем или иным повреждением здоровья, связанным с исполнением трудовых обязанностей, в полном размере утраченного заработка в соответствии с законодательством, а также выплатить потерпевшему (членам семьи и иждивенцам умершего) единовременного пособия. При этом пенсии и иные доходы, получаемые работником, не учитываются.

В случае изменения стоимости жизни порядок связанного с этим пересмотра размера возмещения ущерба и единовременного пособия определяется кабинетом Министров Украины.

Запрещается применение труда женщин на тяжелых работах и на работах с вредными или опасными условиями труда, на подземных работах, кроме некоторых подземных работ (нефизических работ или работ по санитарному и бытовому обслуживанию), а также привлечение женщин к поднятию и перемещению вещей, масса которых превышает установленные для них предельные нормы. Труд беременных женщин и женщин, имеющих несовершеннолетних детей, регулируется действующим законодательством.

Запрещается применение труда несовершеннолетних, то есть лиц в возрасте до 18 лет, на тяжелых работах и на работах с вредными и опасными условиями труда. Запрещается привлекать несовершеннолетних к ночным, сверхурочным работам и работам в выходные дни.

В случаях, предусмотренных законодательством, собственник обязан организовать обучение, переквалификацию и трудоустройство инвалидов в соответствии с медицинскими рекомендациями, установить неполный рабочий

день или неполную рабочую неделю и льготные условия труда по просьбе инвалидов.

Текст 3

В практике обычно оценивают множества (совокупность) деревьев на корню. Под совокупностью отдельных деревьев нужно понимать множество деревьев данной породы, произрастающих в различных насаждениях квартала и не находящихся во взаимодействии, но являющихся однородными по размеру диаметра, высоты, коэффициента формы и технической годности, а поэтому, рассматриваемых совместно. При таксации совокупности отдельных деревьев работа складывается из следующих операций:

- выбора деревьев;
- их клеймения и обмера;
- определения общего объема (запаса стволов);
- определения выхода сортиментов.

У каждого отобранного дерева измеряют диаметр и высоту. При достаточной тренировке высоту определяют глазомерно по ступеням в 2-3 метра (16, 18, 20 м и т.д. или 17, 20, 23 м и т.д.), а диаметры – мерной вилкой по 4-сантиметровым ступеням. Данные обмеры записывают в полевую переписную ведомость. Имея данные перечета, отыскивают в таблицах объемы одного ствола каждого размера, умножают табличный объем на число стволов и получают объем всех стволов данного размера, сложив объемы по всем размерам, определяют запас всех стволов данной совокупности. Произрастающий в пределах квартала лес различен по происхождению, смешению пород, размерам деревьев, их возрасту, густоте стояния, запасу, условиям места произрастания. При таксации его разграничивают на участки, однородные по указанным показателям; такой участок будет представлять собой насаждение. Следовательно, насаждение – это участок леса, однородный по составу и возрасту и заметно отличающийся от соседних участков.

Каждое насаждение представляет собой сочетание растительности и условий местопроизрастания. При описании насаждения его характеризуют сверху вниз и различают следующие компоненты:

- а) растительность, которая состоит из:
 - древостоев;
 - подроста;
 - подлеска;
 - напочвенного покрова – травы, мхов, лишайников;

б) условия место произрастания, которые характеризуются определенным типом почвы, рельефом местности, экспозицией.

Важным объектом таксации являются его древостои. Они могут входить в различных сочетаниях, например, может состоять из одной породы и одного возраста, может из двух пород (сосна, ель), но одного возраста и т.д. Зачастую таксацию насаждений производят по элементам леса. Иногда применяют

термины «таксация по породам», «таксация по поколениям», «таксация по ярусам» и т.д.

Текст 4

Земельные площади, занятые древесиной и кустарниковой растительностью, вместе с вырубками, прогалинами, пустырями, лишенными растительности, но предназначенными для выращивания леса, а также с угодьями, озерами, болотами, расположенными среди указанных площадей, образуют единый государственный лесной фонд.

Для непосредственного управления лесным хозяйством и проведения всех лесохозяйственных и лесозаготовительных работ в системе лесного хозяйства образованы лесхозы, леспромхозы, лесничества. Леса, расположенные на территории лесхоза и леспромхоза, составляют его лесной фонд. В лесной фонд могут входить следующие категории земельных площадей.

1. Лесная площадь, предназначенная для выращивания леса. Она может быть:

- а) покрыта лесом искусственного или естественного происхождения;
- б) непокрытая лесом, куда входят: редины – площади с насаждениями полнотой 0,1-0,2; б) гари; необлесившиеся лесосеки; прогалины и пустыри;
- в) не сомкнувшиеся лесные культуры.

2. Нелесная площадь, состоящая из:

- угодий, куда включают: пашни; сенокосы; пастбища (выгоны); воды (озера, реки, водоемы);
- площадей специального хозяйственного назначения, куда входят: дороги; просеки; питомники; усадьбы; площади, занятые электротрассами;
- неиспользуемых площадей, к которым относятся: болота; пески; овраги; крутые склоны, скалы, осыпи.

Для более рационального использования имеющихся в лесном фонде запасов древесины и всех площадей лесного фонда необходимо, прежде всего, провести учет этих площадей и дать им характеристику. Учет площадей осуществляют путем наземной геодезической съемки или аэросъемки, в результате чего устанавливают размеры и границы различных категорий площадей. Работа по учету непокрытых лесом площадей довольно проста. Наиболее сложной работой для учета и характеристики – покрытые лесом площади, так как они могут быть заняты насаждениями самого различного возраста, запаса, состава и т.п. Для характеристики этих площадей нужны приемы, разработанные лесной таксацией. Таким образом, вся работа по учету лесного фонда складывается из геодезических и таксационных работ, которые принято называть инвентаризацией лесного фонда. При инвентаризации, кроме выявления площадей, решаются три задачи: 1) определение запасов лесного фонда; 2) товаризация запасов; 3) определение прироста запасов лесного фонда.

Текст 5

Установка анкеров в эксплуатируемые железобетонные конструкции является одним из важных элементов конструктивных решений для использования при реконструкции, ремонтах и усилении. В частности, анкеры, закрепляемые в эксплуатируемых конструкциях, могут использоваться для устройства накладных деталей, для крепления новых коммуникаций, для наращивания сечений.

В применяемых в настоящее время при реконструкции технических решениях по креплению коммуникаций и конструкций в основном предусматривается устройство специальных металлических хомутов или железобетонных обойм, удаление защитного слоя бетона с оголением арматуры и соединение ее сваркой с новыми элементами, устройство дополнительных опорных конструкций в виде стоек и некоторые другие способы. Недостатки этих способов – большая трудоемкость, значительный, расход материалов, необходимость в ряде случаев разгрузки конструкций на период выполнения указанных работ.

Существующие технические решения по креплению накладных деталей и коммуникаций с использованием пристрелочных дюбелей и самоанкеризирующихся болтов не могут быть использованы при значительных нагрузках и при знакопеременных усилиях, а самоанкеризирующиеся болты помимо указанного недостатка являются довольно сложными по конструктивному решению и требуют специализированных предприятий для их изготовления.

В данной работе описан способ и приведены некоторые результаты исследований по установке анкеров с применением полусухих цементно-песчаных смесей. Основными достоинствами этого способа являются невысокая стоимость материалов, используемых для установки анкеров, и их доступность (цемент, песок); использование для установки анкеров ручного малогабаритного электроинструмента и высокая производительность труда; возможность установки анкеров в любом пространственном положении (вертикально вниз, вертикально вверх, горизонтально и под любым углом к поверхности).

Сущность разработанного ранее способа, основанного на использовании полусухих цементно-песчаных смесей для установки анкерных болтов в положении вертикально вниз, состояла в применении для укладки и уплотнения смеси специального уплотнителя, на котором располагались емкость для этой смеси и вибратор. Смесь при включении вибратора под воздействием гравитации просыпалась вниз и уплотнялась, а уплотнитель поднимался по мере заполнения зазора между болтами и стенками скважины.

Текст 6

Принятая в настоящее время система нормирования показателей огнестойкости конструкций на основе стандартного температурного режима

позволяет с единых позиций решать задачи пожарной профилактики, зданий различного назначения. При этом обеспечивается достаточно простой подход к определению качества применяемых конструкций по критериям огнестойкости и в большинстве случаев его нижняя оценка. В то же время для всякой стандартной модели нормирования эксплуатационных показателей характерно знание причин, под влиянием которых происходит их изменение, чего нельзя сказать о поведении конструкции в реальной пожарной ситуации. В этом аспекте характеристики огнестойкости, определенные по стандартной методике, являются отражением искусственно созданных условий взаимодействия греющей среды и конструкции и недостаточны для принятия решений в ряде конкретных практических случаев.

С общей проблемой обеспечения огнестойкости зданий непосредственно связано определение уровня остаточных эксплуатационных характеристик, элементов и узлов после пожара. Изучение последствий огневого воздействия на строительные конструкции предполагает исследование температурного режима натурального пожара по зонам воздействий и соответствующую оценку прогрева сечений элементов. Очевидно, данные, необходимые для диагностики конструкций, определяемые по следам пожара, могут быть получены с той или иной степенью достоверности, которую нельзя учесть простым приведением реального температурного режима к стандартному.

Новые исследования наглядно убеждают в том, что теория и практика противопожарного нормирования дальнейшее развитие получают на пути дифференцированного подхода к изучению поведения конструкций и материалов при пожаре. Новые знания в этом направлении позволяют рассматривать огнестойкость зданий в более широком смысле – как обеспечение взаимосвязанной оптимальной работы элементов и конструкций, разных материалов и узлов, инженерных систем здания при реальных пожарах, которые могут возникнуть в различные периоды срока эксплуатации,

В задачах прогноза показателей огнестойкости в качестве определяющего параметра выступают выходные физические параметры – несущая способность, деформации элемента, температура в сечениях, по изменению которых в зависимости от времени возникновения пожара и наработки конструкции в условиях температурного воздействия или после него можно судить о приближении элемента к отказу, который наступает при пересечении процессом границы работоспособности.

Текст 7

Оборудование системы электроснабжения должно быть рассчитано на пиковые нагрузки. Однако это приводит к нежелательным последствиям:

- увеличению капитальных вложений для создания мощностей, покрывающих пиковые нагрузки (повышение как общей мощности, так и резерва);
- снижению экономичности работы электростанций в результате кратковременных действий для покрытия пиковых нагрузок, так как затраты на

выработку единицы электроэнергии в пиковом режиме в 2–3 раза больше, чем затраты на выработку того же количества электроэнергии в средней части графика.

Для выхода из указанных затруднений необходимо согласовывать потребности в электроэнергии с оптимальным режимом работы оборудования энергосистемы. Этой цели можно достичь, сочетая гибкую тарифную политику с правильным, управлением нагрузкой. При этом потребление электроэнергии в пределах определенного периода может не снижаться, а лишь перераспределяться по времени.

На предприятиях США и Западной Европы, а в последнее время и в других странах широко используется технология «сглаживания» графиков электропотребления путем дистанционного управления нагрузкой в совокупности с применением экономических стимулов. В ряде случаев отношение минимальной нагрузки к максимальной повышается от 0,3 до 0,7.

Для заполнения провалов в графиках электропотребления используются отопительные установки с аккумуляцией тепла, бойлеры, поливные установки, а также мощности, задействованные на перекачку воды, обработку стоков и т.д.

С целью снижения пиков графиков электропотребления применяется кратковременное отключение (или блокировка включения) отопительных установок прямого действия, установок кондиционирования воздуха, холодильников и т.д.

Основная задача управления нагрузкой при снятии пиков сводится к разработке оптимального распределения управляемых мощностей по группам. Наиболее перспективным, как показывает опыт зарубежных стран, является управление нагрузкой по гибкому графику, т.е. время и продолжительность включения отдельных потребителей могут задаваться в зависимости от погодных условий, дня недели и времени года. Еще большие возможности открываются при управлении с контролем нагрузки.

Чтобы полноценно использовать возможности управления нагрузкой, необходимы гибкие тарифы, обеспечивающие стимулирование указанных действий. Если, например, потребитель располагает аккумулирующей емкостью, то потребление электроэнергии в периоды малой загрузки должно осуществляться почти по себестоимости (по низкому тарифу). Подключение потребителей к системе периодической блокировки (отключения) в час пик целесообразно для потребителя лишь в том случае, если часть получаемой при этом экономии передается ему в виде скидки при оплате электроэнергии.

Для реализации предложенной технологии существует ряд технических средств. Наибольшее распространение получили системы дистанционного управления, содержащие, как правило, два звена передачи информации: от диспетчерского пункта (пункта управления) до опорной подстанции или центра питания по радио или проводному каналу и ниже к потребителям по электрическим распределительным сетям на несущих частотах тонального диапазона (175–1500 Гц).

Текст 8

Обеспечение жилых, общественных и промышленных зданий теплом низкого потенциала для нужд отопления, вентиляции и горячего водоснабжения является главной статьей расхода топливно-энергетических ресурсов. На эти цели используется примерно вдвое больше органического топлива, чем на производство электроэнергии.

Низкие цены на топливо и тепловую энергию не стимулировали к их экономии ни потребителей, ни производителей. Наоборот, система экономических взаимоотношений часто побуждала производителей и поставщиков тепловой энергии подавать ее потребителям в количестве, превышающем требуемое при фактических климатических условиях, а потребители в подавляющем большинстве случаев не имеют систем автоматического регулирования и учета расхода теплоты.

В ближайшее время в связи с резким увеличением стоимости энергоносителей, а соответственно и тепловой энергии, положение должно коренным образом измениться. Потребители будут реально заинтересованы в экономии тепла и его учете. Для выбора, оценки и реализации наиболее перспективных технических решений по энергосберегающим мероприятиям Европейское экономическое сообщество совместно с организациями нашей страны осуществляет ряд проектов, в том числе для систем теплоснабжения. В рамках этих проектов ЕЭС Всероссийскому теплотехническому институту через фирму «Иннотэк» были поставлены теплосчетчики, в которых в качестве датчиков расхода используются ультразвуковые расходомеры, а также датчики температуры воздуха в отапливаемых помещениях. Эта аппаратура уже была применена для определения фактических расходов воды в теплопроводах диаметром 600 мм на одной из районных тепловых станций (РТС) г. Москвы.

Удобство ультразвукового расходомера, который можно использовать и по прямому назначению, без связи с теплосчетчиком, заключается в том, что для измерения расхода не требуется никаких врезок в трубопровод, датчики накладываются на металлическую поверхность трубы и прижимаются к ней бандажной лентой. Полученный расходомер позволяет измерять расход любой жидкости в трубопроводах диаметром от 50 до 1000 мм с точностью до 1–3 %.

О больших возможностях экономии тепловой и электрической энергии на перекачку теплоносителя в системе теплоснабжения, получающей тепло от указанной РТС, свидетельствует сопоставление показателей расчетных режимов работы системы теплоснабжения с фактически измеренными.

Текст 9

Экологический мониторинг постепенно становится реальностью в Украине. Необходимость объективных оценок состояния окружающей среды и влияния антропогенных факторов уже ни у кого не вызывает сомнений, так же, как и непосредственная связь между этим состоянием, благополучием социума вообще и каждого человека в частности. Однако любой, кто проявляет интерес

к вопросу о состоянии среды своего обитания, влияющих на неё факторов или мер, предпринимаемых для её улучшения, сталкивается с существенными трудностями. Право на получение экологической информации и участие в принятии решений, многократно декларированное в международных соглашениях, государственных и региональных программах, осуществить на практике значительно труднее.

Главными проблемами являются разрозненность информации экологической тематики, многообразие форм её представления, статичность информации и отсутствие оперативности её предоставления. Большинство данных, открытых для широкого доступа, либо освещают узкий аспект проблемы, либо имеют специфичный вид, непонятный для неспециалиста, либо являются устаревшими. На основе этих данных практически невозможно составить общую картину экологической ситуации, а также проследить динамику её изменения. Такие мозаичные сведения не дают возможности чётко представить как единое целое все составляющие – суть проблемы, причины её возникновения, пути решения, предпринятые шаги и результат проведенных мероприятий.

Очевидно, главным следствием такой ситуации является большое количество препятствий или даже невозможность участия в принятии решений, связанных с экологией, не только широкой общественности, но и специалистов, работающих вне существующей системы. Поскольку адекватность оценки напрямую зависит от качества и полноты информации, её недостаток приводит к тому, что причины, а зачастую и результат проводимых мероприятий доступны и понятны только узкому кругу специалистов, участвующих в разработке этих мероприятий.

Кроме того, очевидно, что ценность информации о динамике ситуации и следствиях различных действий на порядок ценнее статистических данных. Экологический мониторинг в первую очередь заключается не в накоплении статистики, а в отслеживании зависимостей между действием и результатом, особенно учитывая то, насколько неоднозначные и сложные формы эти зависимости могут принимать. Поэтому только интенсивный обмен опытом и информацией как между специалистами, так и между заинтересованными сторонами может стать надёжной базой для выработки и реализации эффективных решений.

Текст 10

Совсем недавно проблема чистой воды заключалась в локально-узкой задаче – обеспечении городов питьевой водой в определённом количестве и надлежащего качества и промышленности – водой технической. Сегодня вода стала одной из важнейших проблем, которые ставит перед человечеством научно-технический прогресс. Сейчас задача приобретает иной смысл – в неё входит и сокращение потребления воды на промышленные нужды за счёт внедрения новых технологических процессов, и сохранение в чистоте рек,

морей и океанов, т.е. узкоспециальная прежде задача выросла в понимание людей в комплексную масштабную проблему.

Вода – это не просто химическое вещество, а сложная физическая, биохимическая и экономическая система, гомеостатическое равновесие которой поддерживается большим числом элементов, и оно беспрерывно нарушается людьми.

Чтобы рационально использовать водные ресурсы, на каждом предприятии необходимо систематически анализировать эффективность использования воды, внедрять и совершенствовать системы оборотного водоснабжения. Водный баланс даёт полное представление об эффективности использования водных ресурсов. Каждое предприятие может и должно своими силами составить водный баланс по участкам, цехам, корпусам, линиям и по всему предприятию в целом.

Смысл составления водного баланса в следующем. Технологи основного производства должны дать научно обоснованные нормы расхода воды на каждую операцию, каждое промышленное изделие. Работники водоцехов суммируют эти требования по качеству и количеству воды и определяют общий расход воды (определённого качества, под определённым напором), необходимый каждому цеху, корпусу. Затем расчётами устанавливаются и проверяются экспериментально все виды потерь воды, из которых складывается убыль воды из системы (потери на испарение, на сброс с осадками, фильтрацию, утечки, производственные потери), и определяется количество воды, необходимое для подпитки оборотной системы. Имея грамотно составленный водный баланс для всего предприятия и для отдельных производств, корпусов, цехов, участков и установок, руководство предприятия может управлять процессом водопотребления и оптимизировать его с целью снижения себестоимости основной продукции.

Текст 11

Спрос на качественные складские помещения растёт высокими темпами, значительно опережая темпы роста предложения. Повышение этого спроса напрямую связано с улучшением экономического климата в стране, уменьшением инвестиционных рисков, развитием торговли.

Развитие торговли, и прежде всего расширение деятельности дистрибьютерских компаний, создаёт значительный спрос на современные логистические комплексы. Эти комплексы должны отвечать определённым параметрам по месту нахождения, инженерии и техническому оснащению. Как правило, эти комплексы стоят дороже, чем традиционные складские помещения, но арендаторы готовы платить достаточно высокую арендную плату. Это вызвано тем, что время и технологичность обработки грузов становятся в условиях острой конкуренции важными параметрами.

Дополнительным фактором, повышающим спрос на современные логистические комплексы, является их применение в качестве эффективного инструмента снижения расходов. Одной из главных статей затрат

коллективных и розничных торговых компаний являются логистические затраты, т.е. потери, связанные с продвижением материальных потоков через компанию. Использование современных логистических комплексов вместе с применением эффективных методик управления запасами и минимизации логистических затрат значительно облегчают работу по снижению общих затрат компании.

Так как нет чётко разработанной и приемлемой рынком классификации складских помещений с конкретными критериями, то рынок складской недвижимости Украины может быть представлен, исходя из деления на три сегмента. Первый сегмент – это профессиональные склады, отвечающие определённым техническим характеристикам. Их доля пока ещё мала (до 10%). Второй сегмент рынка с долей в 20 % – это полупрофессиональные складские помещения. Они созданы благодаря реконструкции цехов и ангаров промышленных предприятий и уступают по техническим характеристикам профессиональным складам. Третий сегмент представлен устаревшими сооружениями низкого качества, которые не отвечают современным нормам. Расположены такие склады, как правило, в промышленных зонах.

Можно также применить классификацию, активно используемую в Европе. Это отнесение складских комплексов по ряду критериев к классам А, В, С и D. Как правило, сейчас в Украине строятся новые логистические комплексы, относящиеся к классу А.

Текст 12

Показатели финансовых результатов характеризуют абсолютную эффективность хозяйствования предприятия. Важнейшими среди них являются показатели прибыли, которая в условиях рыночной экономики составляет основу экономического развития предприятия.

Рост прибыли создает финансовую базу для самофинансирования, расширенного воспроизводства, решения проблем социальных и материальных нужд трудовых коллективов. По прибыли определяются доля доходов учредителей и собственников, размеры дивидендов и других доходов. За счёт прибыли исполняется часть обязательств предприятия перед Бюджетом, банками и другими предприятиями и организациями. Показатели прибыли необходимы для оценки производственной и финансовой деятельности предприятий. Они характеризуют степень его деловой активности и финансового благополучия.

Для определения финансового результата деятельности предприятия за отчётный период необходимо сравнить доходы отчётного периода и расходы, понесённые для получения этих доходов.

Таким образом, финансовый результат представляет собой прирост (или уменьшение) стоимости собственного капитала организации, образовавшийся в процессе её предпринимательской деятельности за отчётный период.

Целью правильного определения финансовых результатов является предоставление пользователям полной, непредвзятой информации о доходах,

расходах, прибылях и убытках от деятельности предприятия за отчётный период. Для определения финансового результата деятельности за отчётный период необходимо соблюдать принципы признания доходов и расходов, а именно – начисление и соответствие; периодичность.

Принцип начисления и соответствия доходов и расходов предписывает бухгалтеру обращать внимание на два момента:

1. Доходы отражаются в отчётности по отгрузке товаров (работ, услуг) вне зависимости от сроков получения денег (или другой формы оплаты) от покупателей. А расходы отражаются по оприходованию товаров вне зависимости от осуществления оплаты по ним поставщикам.

2. Необходимо сопоставлять доходы отчётного периода с расходами, осуществлёнными для получения именно этих доходов. На финансовый результат деятельности предприятия списываются лишь те затраты, которые были понесены для получения доходов отчётного периода.

Принцип периодичности предусматривает разделение деятельности предприятия на определённые периоды времени с целью составления финансовой отчётности и то, что в отчётности будут отражены показатели именно за данный отчётный период.

Текст 13

В связи с тем, что хозяйственные операции различаются по частоте, потенциальной рентабельности, а также прогнозируемости результатов, раскрытие компонентов финансового результата лучше позволяет объяснить, как он был получен, и помогает в прогнозировании.

Для осуществления учёта финансовых результатов необходимы такие показатели, как доход (выручка) от реализации товаров (продукции, работ, услуг), косвенные налоги и сборы, исключаемые из дохода, прочие вычеты из дохода, себестоимость реализации товаров, административные расходы, расходы на сбыт.

Отчёт о финансовых результатах предусматривает структурирование по функциональному назначению расходов или на основе «себестоимости продаж». При этом расходы подразделяются на собственно себестоимость продаж, расходы по сбыту (коммерческие) и административные (управленческие) расходы.

Как минимум предприятие должно раскрыть информацию о себестоимости продаж отдельно от других расходов. Данный метод позволяет представить пользователям более значимую информацию, чем метод классификации затрат на основе их характера, однако структурирование расходов по функциональному назначению может потребовать произвольного распределения затрат и профессионального заключения.

В бухгалтерском учёте чистая прибыль (убыток) формируется постепенно в течение финансово-хозяйственного года от всех видов обычной и чрезвычайной деятельности и включает:

– чистый доход (выручку) от реализации продукции;

- валовую прибыль (убыток);
- финансовые результаты от операционной деятельности;
- прибыль (убыток) от обычной деятельности до налогообложения;
- прибыль (убыток) от обычной деятельности;
- прибыль (убыток) от чрезвычайной деятельности.

Чистый доход (выручка) от реализации продукции (товаров, услуг, работ) определяется путём вычитания из дохода (выручки) от реализации продукции соответствующих налогов, сборов, скидок и т.п.

Следующим шагом по определению прибыли (убытка) является определение валовой прибыли (убытка), которая рассчитывается как разность между чистым доходом и себестоимостью реализованной продукции. Валовая прибыль определяется лишь по результатам работы основной деятельности предприятия. В ней не нашли отражения административные расходы, расходы на сбыт, прочие операционные расходы и доходы.

Текст 14

В современной экономической науке вопрос относительно основы изменений хозяйственных систем принадлежит к числу фундаментальных. Именно очевидность и неизбежность изменений мешали и мешают теоретическому осознанию важности и сложности феномена изменчивости как содержательного аспекта хозяйственной деятельности.

Латентной предпосылкой высокой эффективности функциональных подходов является их концентрация на стойких, неизменных закономерностях максимизации полезности. Развитие науки шло и идёт путём углубления анализа этих закономерностей.

В перспективе социальный запрос на анализ изменчивости и переходности может стать главным фактором, от которого зависят роль и место экономической науки в обществе. Поэтому изменения должны стать таким же предметом экономической науки, как условия максимизации полезности.

Институциональный анализ хозяйственных систем – один из возможных теоретических подходов для системного изучения явления изменчивости в экономике.

Институт как традиция, норма, как безусловный способ хозяйственного поведения является чем-то стойким, неизменным, стабильным. Специфическое место института как понятия в системе теоретического видения хозяйственной деятельности систем может быть раскрыто с помощью такого методического приёма, как различение функций и правил. Действие, осуществляемое субъектом в рамках определённой хозяйственной функции, отделяется от последней и становится институтом, когда принимает для большинства деятельных субъектов безальтернативный характер. Т.е. наиболее эффективный порядок действий, становясь институтом, приобретает атрибуты обычности, традиции, универсальности и всеобщности, снимая тем самым с субъекта бремя неопределённости, оценки и выбора. Уже в этом различении заложена

возможность минимизации за счёт использования институциональных форм расходов хозяйственной деятельности.

Важной стороной природы институтов являются их конфликтные предпосылки. Институт рождается не только как автоматический способ рационализации повторяющихся действий, но ещё и как способ согласования несовпадающих интересов и целей взаимодействующих субъектов. Институты обеспечивают потребности в снижении психологических и экономических расходов противостояния и конфронтации, не устраняя сам фактор взаимного давления субъектов (конкуренции) как необходимый механизм социальности.

Список рекомендованої літератури

Базова

1. Глущик С. В. Сучасні ділові папери : навч. посібник / О. В. Дияк, С. В. Шевчук. – Київ : Арій, 2009. – 400 с.
2. Гриценко Т. Б. Українська мова та культура мовлення : навч. посібник / Т. Б. Гриценко. – Вінниця : Нова книга, 2003. – 536 с.
3. Культура фахового мовлення : навч. посібник / за ред. Н. Д. Бабич ; Чернівці : Книги – ХХІ, 2005. – 572 с.
4. Мацюк З. Українська мова професійного спрямування : навч. посібник / З. Мацюк, Н. Станкевич. – Київ : Каравела, 2008. – 352 с.
5. Мацько Л. І. Культура фахової мови : навч. посібник / Л. І. Мацько, Л. В. Кравець. – Київ : ВЦ «Академія», 2007. – 360 с.
6. Михайлюк В. О. Українська мова професійного спілкування : навч. посібник / В. О. Михайлюк. – Київ : ВД «Професіонал», 2005. – 496 с.
7. Панько Т. І. Українське термінознавство : підручник для студентів гуманітарних спеціальностей / Т. І. Панько, І. М. Кочан, Г. П. Мацюк. – Львів : Світ, 1994. – 216 с.
8. Семеног О. М. Культура наукової української мови : навч. посібник / О. М. Семеног. – Київ : «Академвидав», 2010. – 216 с.
9. Український правопис / НАН України, Інститут мовознавства ім. О. Потебні; Інститут української мови. – Київ, Наукова думка, 2012. – 288 с.
10. Шевчук С. В. Ділове мовлення для державних службовців : навч. посібник / С. В. Шевчук. – Київ : Арій, 2008. – 397 с.
11. Шевчук С. В. Ділове мовлення: модульний курс : підручник / С. В. Шевчук. – Київ : Арій, 2009. – 448 с.
12. Шевчук С. В. Практикум з українського ділового мовлення : навч. посібник / С. В. Шевчук, О. О. Кабиш. – Київ : Арій, 2008. – 160 с.
13. Шевчук С. В. Українське ділове мовлення: підручник / С. В. Шевчук. – Київ : Арій, 2004. – 425 с.
14. Шевчук С. В. Українська мова за професійним спрямуванням : підручник / С. В. Шевчук, І. В. Клименко. – 3-тє вид., виправ. і доповнен. – Київ : Алерта, 2012. – 696 с.

Допоміжна

1. Антоненко-Давидович Б. Д. Як ми говоримо / Б. Д. Антоненко-Давидович. – Київ : Укр. книгарня, 1997. – 256 с.
2. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник / Ф. С. Бацевич. – Київ : ВЦ «Академія», 2004. – 346 с.
3. Бондаренко В. В. Переклад науково-технічної літератури / В. В. Бондаренко, В. В. Дубічинський, В. М. Кухаренко. – Харків, 2001. – 126 с.
4. Вихованець І. Р. Теоретична морфологія української мови / І. Р. Вихованець, К. Г. Городенська. – Київ : Унів. вид-во «Пульсари», 2004. – 398 с.

5. Волкотруб Г. Й. Стилiстика дiлової мови / Г. Й. Волкотруб. – Київ : МАУП, 2002. – 208 с.
6. Дяков А. С. Основи термiнотворення / А. С. Дяков, Т. Р. Кияк, З. Б. Куделько. – Київ : Видавничий дiм «КМ Академiя», 2000. – 246 с.
7. Зарицький М. С. Актуальнi проблеми українського термiнознавства : пiдручник для студентiв вищих навчальних закладiв / М. С. Зарицький ; Нацiональний технiчний ун-т України «Київський полiтехнiчний ун-т». – Київ : Полiтехнiка, 2007. – 56 с.
8. Коваль А. П. Дiлове спiлкування : навч. посiбник / А. П. Коваль. – Київ : Либiдь, 1992. – 278 с.
9. Коваль А. П. Культура дiлового мовлення / А. П. Коваль. – Київ : Вища школа, 1982. – 288 с.
10. Мацько Л. І. Риторика : навч. посiбник / Л. І. Мацько, О. М. Мацько. – Київ : Вища школа, 2003. – 311 с.
11. Мацько Л. І. Стилiстика дiлового мовлення та редагування дiлових документiв : навч. посiбник для дистанц. навчання / Л. І. Мацько, Л. В. Кравець, О. В. Солдаткiна. – Київ : Ун-т «Україна», 2004. – 311 с.
12. Мацько Л. І. Стилiстика української мови : пiдручник / Л. І. Мацько, О. М. Сидоренко, О. М. Мацько. – Київ : Вища школа, 2003. – 462 с.
13. Партико З. В. Загальне редагування : нормативнi основи : навч. посiбник / З. В. Партико. – Львiв : Афiша, 2004. – 415 с.
14. Пономарiв О. Культура слова : Мовностилiстичнi поради : навч. посiбник / О. Пономарiв. – Київ : Либiдь, 2001. – 240 с.
15. Радевич-Винницький Я. Етикет i культура спiлкування : навч. посiбник / Я. Радевич-Винницький. – Київ : Знання, 2006. – 291 с.
16. Сурмiн Ю. П. Науковi тексти: специфiка, пiдготовка та презентацiя : навч.-метод. посiбник / Ю. П. Сурмiн. – Київ : НАДУ, 2008. – 184 с.
17. Українська мова : енциклопедiя. – Київ : Видавництво «Українська енциклопедiя» iм. М. П. Бажана, 2004. . – 824 с.
18. Чмут Т. К. Культура спiлкування : навч. посiбник / Т. К. Чмут. – Хмельницький, 1999. – 354 с.
19. Шевчук С. В. Українська мова на щодень, на щомить (для державних службовцiв) : навч. посiбник / С. В. Шевчук, Т. М. Лобода. – Київ : Атiка, 2004. – 392 с.

Словники

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. i голов. ред. В. Т. Бусел. – Київ : ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.
2. Вирган І. О. Російсько-український словник сталих виразiв / І. О. Вирган, М. М. Пилинський. – Харків : Прапор, 2002. – 864 с.
3. Волощак М. Неправильно – правильно : довідник з українського слововживання : за матеріалами засобiв масової iнформацiї / М. Волощак. – Київ : ВЦ «Просвiта», 2003. – 160 с.
4. Ганич Д. І. Русско-украинский и украинско-русский словарь / Д. І. Ганич, С. І. Олійник. – Київ, 1990. – 560 с.

5. Головащук С. І. Російсько-український словник сталих словосполучень / С. І. Головащук – Київ : Наук, думка, 2001. – 640 с.
6. Головащук І. С. Словник-довідник з правопису та слововживання / І. С. Головащук. – Київ, 1989. – 831 с.
7. Гринчишин Д. Словник-довідник з культури української мови / Д. Гринчишин, А. Капелюшний, О. Сербенська, З. Терлак. – Київ : Знання, 2006. – 367 с.
8. Гринчишин Д. Г. Словник паронімів української мови / Д. Г. Гринчишин, О. Г. Сербенська. – Київ : Рад. школа, 1986. – 222 с.
9. Єрмоленко С. Я. Новий російсько-український словник-довідник / С. Я. Єрмоленко. – Київ 6 Довіра, 1998. – 783 с.
10. Караванський С. Практичний словник синонімів української мови / С. Караванський. – Київ : Вид-во «Українська книга», 2004. – 448 с.
11. Караванський С. Російсько-український словник складної лексики / С. Караванський. – Львів : БаК, 2006. – 561 с.
12. Лучик А. А. Російсько-український та українсько-російський словник еквівалентів слова / А. А. Лучик. – Київ : Довіра, 2004. – 495 с.
13. Непийвода Н. Практичний російсько-український словник. Найуживаніші слова і вислови / Н. Непийвода. – Київ : Основа, 2000. – 246 с.
14. Олійник О. Російсько-український словник наукової термінології / О. Олійник, М. Сидоренко. – Київ, 1994. – 260 с.
15. Орфографічний словник української мови / уклад. І. С. Головащук. – Київ : Довіра, 1994. – 864 с.
16. Російсько-український словник / НАН України. Ін-т мовознавства імені О. О. Потебні / за ред. В. В. Жайворонка. – Київ : Абрис, 2003. – 1424 с.
17. Російсько-український словник : сфера ділового спілкування / за ред. А. А. Тараненко. – Київ : Рідна мова, 1996. – 287 с.
18. Російсько-український фразеологічний словник : фразеологія ділової мови / уклад.: В. Підмогильний, С. Плужник. – Київ : Кобза, 1993. – 248 с.
19. Словник іншомовних слів. / за ред. О. Мельничука. – Київ : Головна редакція УРЕ, 1985. – 968 с.
20. Словник скорочень української мови. – Київ, 1982.
21. Словник труднощів української мови / за ред. С. Я. Єрмоленко. – Київ : Радянська школа, 1989. – 334 с.
22. Словник української мови: в 11 т. / АН УРСР Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні / за ред. І. К. Білодіда. – Київ : Наук. думка, 1970–1980.
23. Сучасний словник-мінімум іншомовних слів. – Київ : Довіра, 2008. – 800 с.
24. Український орфографічний словник : близько 174 тис. слів / за ред. В. Г. Складенка. – Київ : Довіра, 2009. – 1011 с.
25. Шевчук С. В. Російсько-український словник ділового мовлення = Русско-украинский словарь деловой речи / С. В. Шевчук. – Київ : Вища школа, 2008. – 488 с.

Інформаційний ресурс

1. Цифровий репозиторій ХНУМГ [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://eprints.kname.edu.ua>

Виробничо-практичне видання

Методичні рекомендації
до практичних занять
з навчальної дисципліни

«УКРАЇНСЬКА МОВА ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ»

*(для студентів 1-2 курсів денної та заочної форм
навчання усіх спеціальностей)*

Укладачі: **КІР'ЯНОВА** Олена Василівна
МАЛЮКОВА Ольга Юріївна

Відповідальний за випуск *О. В. Кір'янова*
За авторською редакцією
Комп'ютерне верстання *О. В. Кір'янова*

План 2017, поз. 492 М

Підп. до друку 22.05.2017. Формат 60×84/16
Друк на ризографі Ум. друк. арк. 2,4
Тираж 50 пр. Зам. №.

Видавець і виготовлювач:
Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002
Електронна адреса: rectorat@kname.edu.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК № 5328 від 11.04.2017.